

A '48-as forradalom nemes ügye mellett

Szabó Péter Dániel

szpd@naplo.plt.hu

Várpalota lakói elkötelezettek voltak az 1848-as forradalom ügye mellett. Négy-száz fős nemzetőrség alakult, s az utolsó pillanatig segítettek a helyiek a nemes ügyet.

Budai Lászlóval, a Krúdy Gyula Városi Könyvtár igazgatójával idéztük fel a településhez kapcsolódó forradalmi történeteket. Elmondta, az első várpalotai megmozdulásról Rosos Istvántól, Veszprém megye első alispánjától tudunk, aki folyamatosan írja jelentéseit a helyi eseményekről. Ő írta, hogy Palota mezővárosban lobogókkal ellátva, zene kíséretében nagy számú nép gyűlt össze március 22-én délután háromkor, és „a szokott éljenzés” közepette fel-alá vonultak a városban éjszakába nyúlóan, ezzel fejezve ki rokonszenvüket a forradalom mellett – mondta Budai László. Hozzátette, Palota ebben az időben fontos posta-állomás volt, tehát lakossága viszonylag gyorsan értesült minden pesti eseményről.

A település forradalom melletti elkötelezettségét mutatja, hogy a csaknem hatezer lelkes mezővárosban 1848. május 7-én mintegy négyszáz fős nemzetőrség tette le ünnepélyes esküjét az alkotmányra és a királyra. Az ekkor Fejér megyei Inota községben 1848 júniusában alakították meg a nemzetőrséget, Csórral közös századot alkottak.

– A gyorsan előrenyomuló Jellasics hírére, aki 1848. szeptember 11-én átlépte a magyar–horvát határt jelentő Drávát, a Veszprém megyei bizottmány 1848. szeptember 17-én mozgósította a nemzetőrséget, szervezni kezdte a Bakonytól Balatonig tartó védelmi vonalat. Az áprilisi törvények vívmányait eltörölni akaró, Székesfehérvárt is elfoglaló Jellasicsot végül a pákozdi csata állította meg, amely egyúttal az újonnan megszervezett magyar honvédség első nagy diadala volt. Palotát ellepték a menekülők Székesfehérvárról, és – ahogyan Csirke Károly szolgabíró alispánnak tett jelentéséből kiderül – ezekben a napokban a város népessége „nagy zúgásba és forrongásba vagon” – meséli a helytörténeti gyűj-

teményt is kezelő városi könyvtár vezetője.

Az 1848-as év utolsó fontos eseményeként meg kell említeni, hogy december 29-én Palota mezővárosban állomásozott a Szekulits-dandár, Perczel Mór seregének tartaléka, akik, miután értesültek Perczel móri csatavesztéséről, Dunapentele irányába visszavonultak. Veszprém vármegye

Budai László könyvtárvezető

FOTÓ: SZABÓ PÉTER DÁNIEL

harc nélkül került ellenséges kézre. Palotát 1849. január 3-án szállták meg a császáriak, akik a korabeli hírek szerint elkezdtek vegzálni a hazafiakat. A palotai előljárárságot felelősségre vonták, mert többször útleveleket adtak Debrecenbe (a magyar kormány új székhelyére.) Február 10-én Veszprémbe vitték azt az öt várpalotai szűrszabó és csapómestert, akik korábban a magyar hadseregnek dolgoztak, és Debrecenbe mentek a magyar kormányhoz bérükért. Akárcsak a megye más településein, Palotán is a megfélemlítés légkörével igyekeztek kordában tartani a népet – mondja Budai László.

Palota a szabadságharc utolsó pillanatáig segítette a nemes ügyet, s a város népe sosem feledte el 1848–49 hőseit a legsötétebb önkény idején sem. A XIX. század vége felé minden évben megünneptették március 15-ét, amelyen a szabadságharc honvédei is megjelentek. Amikor dr. Rutsek Pál orvos 1886-ban Palotára került, különösen nagy szabásúakká váltak ezek az ünnepek. A mezőváros legnagyobb utcáját, a Csapó utcát pedig Kossuth Lajos halála után tiszteletből Kossuth utcának nevezték el, és a mai napig ez viseli a nevét.